

електросамокати серед українців за останні три роки. *The Village Україна*. 21 червня 2023 р. URL: <https://www.village.com.ua/village/city/city-news/340367-yak-zminyuvavsvya-popit-i-tsini-na-privatni-elektrosamokati-sered-ukrayintsiv-za-ostanni-tri-roki> (дата звернення: 02.05.2024).

4. Про деякі питання використання транспортних засобів, оснащених електричними двигунами, та внесення змін до деяких законів України щодо подолання паливної залежності і розвитку електророзрядної інфраструктури та електричних транспортних засобів: Закон України 24 лютого 2023 року № 2956-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2956-20#Text> (дата звернення: 02.05.2024).

5. Самокати та моноколеса визнали транспортними засобами – які наслідки. *LIGA ZAKON*. 24 травня 2023 р. URL: https://buh.ligazakon.net/news/219759_samokati-ta-monokolesa-viznali-transportnimi-zasobami--yak-naslDKi (дата звернення: 02.05.2024).

6. Про дорожній рух: Закон України від 30 червня 1993 року № 3353-ХІІ. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3353-12#Text> (дата звернення: 02.05.2024).

7. Вирок Шевченківського районного суду м. Запоріжжя від 19 квітня 2021 року у справі № 336/7734/20. Єдиний державний реєстр судових рішень. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/96352078> (дата звернення: 02.05.2024).

8. Alekszik A. Електросамокати в Німеччині: правила та рекомендації. *Українська газета.DE*. 31 січня 2024 р. URL: <https://ukrainskagazeta.de/життя-німеччині/електросамокати-в-німеччині-правила/> (дата звернення: 02.05.2024).

ПОЛЯКОВ Ігор

кандидат юридичних наук, докторант
Харківського національного університету внутрішніх справ

СЕКТОР БЕЗПЕКИ І ОБОРОНИ ЯК СЕРЕДОВИЩЕ ВІДТВОРЕННЯ КОРУПЦІЙНИХ ПРАКТИК

Корупційна злочинність у секторі безпеки і оборони – вкрай складний як для дослідження, так і для розгортання контркримінальних практик феномен. Навіть на рівні нормативно-правового визначення його меж, функціоналу простежується певний дисбаланс юридичних дефініцій, окремі суперечливості. Їх наявність перешкоджає формуванню повного та адекватного розуміння того середовища, що має потрапити у фокус кримінологічного аналізу та спеціалізованої кримінально-превентивної діяльності.

Принагідно зазначимо, що під сектором безпеки і оборони розуміється система органів державної влади, Збройних Сил України, інших утворених

відповідно до законів України військових формувань, правоохоронних та розвідувальних органів, державних органів спеціального призначення з правоохоронними функціями, сил цивільного захисту, оборонно-промислового комплексу України, діяльність яких перебуває під демократичним цивільним контролем і відповідно до Конституції та законів України за функціональним призначенням спрямована на захист національних інтересів України від загроз, а також громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки України (п. 16 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про національну безпеку України») [1]. Функціонування цього сектору є критично важливим для держави, воно забезпечується значними обсягами бюджетного фінансування, визначається особливостями реалізації владних, контролюючих повноважень, пов'язане з необхідністю управляти, розпоряджатися державним майном. Більше того: в умовах війни значно розширилися межі співпраці суб'єктів цього сектору із зарубіжними партнерами. Україна отримує майнові, фінансові ресурси, зброю, озброєння від іноземних держав, міжнародних організацій для забезпечення успішної відсічі збройній агресії. І, як не прикро це визнавати, й ця допомога також потрапляє до фокусу корупційної уваги, піддається розкраданню (привласнення, розтраті тощо).

Першочергово, виходячи з логіки Закону України «Про національну безпеку» і його прямих нормативних положень (ч. 1 ст. 12) можливо здійснити первинну структурування досліджуваного сектору на два чотири блоки: 1) сили безпеки; 2) сили оборони; 3) оборонно-промисловий комплекс; 4) громадяни та громадські об'єднання, які добровільно беруть участь у забезпеченні національної безпеки.

Відповідно до п. 17 ч. 1 ст. 1 вказаного Закону сили безпеки – правоохоронні та розвідувальні органи, державні органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, сили цивільного захисту та інші органи, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення національної безпеки України. Під силами ж оборони – Збройні Сили України, а також інші утворені відповідно до законів України військові формування, правоохоронні та розвідувальні органи, органи спеціального призначення з правоохоронними функціями, на які Конституцією та законами України покладено функції із забезпечення оборони держави (п. 18 ч. 1 ст. 1) [1].

При цьому у ч. 2 ст. 12 Закону України «Про національну безпеку» надається вичерпний перелік суб'єктів, що складають сектор безпеки і оборони, а саме: Міністерство оборони України, Збройні Сили України, Державна спеціальна служба транспорту, Міністерство внутрішніх справ України, Національна гвардія України, Національна поліція України, Державна прикордонна служба України, Державна міграційна служба України, Державна служба України з надзвичайних ситуацій, Служба безпеки України, Антитерористичний центр при Службі безпеки України, Служба судової охорони, Управління державної охорони України, Державна

служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, Апарат Ради національної безпеки і оборони України, розвідувальні органи України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику [1]. Незважно помітити існуючі протиріччя між положеннями пп. 17, 18 ч. 1 ст. 1, ч. 1 ст. 12 та ч. 2 ст. 12 аналізованого Закону.

По-перше, судячи з наведеного вичерпного переліку суб'єктів сектору безпеки і оборони (ч. 2 ст. 12) із вказаного сектору майже повністю випадає оборонно-промисловий комплекс. До нормативного переліку потрапив тільки центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну військово-промислову політику. Але ж це тільки адміністративний орган, який безпосередньо не залучений до виробничого процесу, на стадіях, ланках і об'єктах організації якого й розгортаються наймасштабніші корупційні схеми. Гадаємо, є потреба в усуненні вказаного протиріччя через включення до переліку відповідних суб'єктів підприємства та установи оборонно-промислового комплексу всіх форм власності, а також інші суб'єкти господарювання, що здійснюють та забезпечують оборонні закупівлі, надають послуги оборонного призначення або виконують роботи оборонного призначення.

Для більшої ясності зазначимо, що відповідно до п. 21 ч. 1 ст. 1 Закону України «Про оборонні закупівлі» оборонні закупівлі – здійснення державним замовником закупівель товарів, робіт і послуг, призначених для виконання державних програм у сферах національної безпеки і оборони, а також інших товарів, робіт і послуг для гарантованого забезпечення потреб безпеки і оборони [2].

При цьому під послугами оборонного призначення слід розуміти послуги, пов'язані із забезпеченням життєвого циклу об'єктів і споруд оборонного та спеціального призначення, товарів оборонного призначення. Очевидно, що виконання вказаних робіт та надання послуг безпосередньо пов'язано з оборонними закупівлями, розподілом та використанням бюджетних коштів. А це – сфера підвищеного корупційного ризику, що безпосередньо впливає на матеріально-фінансове забезпечення сектору безпеки і оборони, зрештою, – на його функціональну спроможність. Відповідно суб'єкти виконання таких робіт і надання відповідних послуг мають вважатися складовими сектору, на яких, відтак, слід поширити і обсяг наукової, дослідницької уваги, і відповідну сферу спеціального правового регулювання, оперативного супроводження діяльності.

По-друге, до визначеного у ч. 2 ст. 12 Закону України «Про національну безпеку» вичерпного переліку суб'єктів, що складають сектор безпеки і оборони, не потрапив значний сегмент сил цивільного захисту, які прямо визначені у п. 17 ч. 1 ст. 1 зазначеного закону як такі, що забезпечують національну безпеку і входять до складають сектор безпеки. Мова, перш за все, йде про Державну службу України з надзвичайних

ситуацій [3, с. 224]. Гадаємо, це також є суттєвим недоліком, прогалиною, яка має бути усунена.

Таким чином, сектор безпеки і оборони країни – інституціонально цілісне середовище відтворення корупційних практик, який характеризується спрямованістю функціонування на забезпечення безпекових та оборонних потреб країни, структурно представлений розгалуженою системою як державних, так і недержавних (в частинах надавачів оборонних послуг та товарів в межах оборонних закупівель) суб'єктів. Саме у їх діяльності і з приводу розпорядження бюджетними коштами та іншим державним майном розгортаються найбільш деструктивні і масштабні корупційні схеми. Аналіз їх складових становить інтерес для подальших наукових досліджень.

Список використаних джерел:

1. Про національну безпеку України : Закон України від 21.06.2018 р. № 2469-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19#Text> (дата звернення: 15.03.2024).
2. Про оборонні закупівлі : Закон України від 17.07.2020 р. № 808-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/808-20> (дата звернення: 18.03.2024).
3. Поляков І. С. Корупційна злочинність у секторі безпеки і оборони України як об'єкт кримінологічного аналізу. *Вісник Кримінологічної асоціації України*. 2024. № 1 (31). С. 220–229.

П'ЯНОВ Сергій

здобувач вищої освіти

Харківський національний економічний університет ім. С. Кузнеця

Науковий керівник: **КИРИЧЕНКО Юлія**

доктор юридичних наук, професор

Харківський національний університет внутрішніх справ

ПРОВЕДЕННЯ ЗАГАЛЬНИХ ЗБОРІВ АКЦІОНЕРІВ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Відповідно до ч.1 статті 36 Закону України «Про акціонерні товариства» загальні збори акціонерів є вищим органом акціонерного товариства [1]. Вони можуть бути річними або позачерговими. При цьому усі загальні збори, крім річних, вважаються позачерговими загальними зборами. Важливо наголосити, що кожне акціонерне товариство в Україні має щонайменше один раз на рік проводити загальні збори акціонерів. Частина 1 статті 37 Закону України «Про акціонерні товариства» (далі – Закон) зазначає, що наглядова рада (рада директорів) акціонерного товариства зобов'язані щороку скликати чергові (річні) загальні збори акціонерів. До того ж ці річні загальні збори повинні бути проведені не пізніше 30 квітня